

5. โอกาสและเส้นทางลงทุนของนักลงทุนไทย (Opportunity for Thai Investment)

5.1 ภาพรวม

การผลิตแร่ของพม่ามีปริมาณน้อยและส่วนใหญ่ผลิตเพื่อใช้ภายในประเทศ ยกเว้น antimonial lead, copper matte, nickel speiss และแร่รัตนชาติ ซึ่งผลิตเพื่อการส่งออก โดยผลผลิตทองแดงส่วนใหญ่ส่งออกไปยังประเทศญี่ปุ่น

ในปี 2002 ผลผลิตจากอุตสาหกรรมเหมืองแร่คิดเป็น 0.8% ของผลผลิตมวลรวมประชาชาติ ขณะที่ในปี 2001 คิดเป็น 2% ของผลผลิตมวลรวมประชาชาติ การลดลงของผลผลิตสาเหตุใหญ่เนื่องมาจากการลดลงของการลงทุนจากต่างประเทศทั้งด้านการสำรวจและการทำเหมือง (Than Htay, 2002) เงินเพื่อลดต่ำกว่า 4% ในปี 2001 หลังจากการปิดกั้นทางเศรษฐกิจในระหว่างปีงบประมาณ 2002 แต่มีการเพิ่มอย่างรวดเร็ว และเมื่อสิ้นเดือนธันวาคม 2002 เงินเพื่อพุ่งสูงขึ้นถึง 56.8% ทั้งนี้เนื่องจากการเพิ่มขึ้นของค่าจ้างและเงินเดือนของลูกจ้างในกิจการสาธารณะ ซึ่งได้รับการสนับสนุนทางการเงินจากธนาคารกลาง (Asian Development Bank, 2003)

5.2 โอกาสและเส้นทางลงทุนด้านแร่

สภาพพม่ามีทรัพยากรแร่มากมายหลากหลาย ที่รอให้นักลงทุนเข้ามาทำการสำรวจและทำเหมืองจากนโยบายของภาครัฐที่มีแนวนโยบายส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศในหลายสาขา อุตสาหกรรมเหมืองแร่ก็เป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนหากเข้ากฎเกณฑ์ที่รัฐกำหนดไว้ ทั้งนี้รัฐได้การจัดตั้ง The Myanmar Investment Commission (MIC) เพื่อทำหน้าที่อนุมัติโครงการลงทุนของต่างชาติ

การลงทุนมีได้หลายรูปแบบ เช่น ต่างชาติลงทุน 100% หรือ สัญญาแบ่งผลผลิตหรือสัญญาแบ่งผลกำไรกับรัฐวิสาหกิจของประเทศ นอกจากนี้ยังมีรูปแบบการร่วมลงทุนอีกประเภทหนึ่ง โดยเฉพาะนักลงทุนชาวไทย คือ สัญญาการจัดซื้อ (Purchase Contract) ตามรายละเอียดที่ได้กล่าวไปแล้ว อย่างไรก็ตาม การลงทุนในทุกๆรูปแบบจะต้องผ่านการอนุมัติจาก MIC

การลงทุนในการทำเหมืองแร่ของท้องถิ่น เป็นการทำเหมืองโดยภาครัฐแต่เพียงอย่างเดียว สำหรับการลงทุนของต่างชาติในอุตสาหกรรมเหมืองแร่ มีทั้งการลงทุนทั้งในขั้นตอนการสำรวจแร่และการทำเหมือง โดยเฉพาะเหมืองแร่โลหะต่างๆ เช่น แร่ทองแดง ตะกั่ว สังกะสี ทองคำ เป็นต้น ทั้งนี้เป็นผลเนื่องมาจากนโยบายการส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ

สำหรับการลงทุนของนักลงทุนไทยในปัจจุบัน ส่วนใหญ่เป็นการลงทุนทำเหมืองแร่ถ่านหินและดีบุกเป็นหลัก เช่น บริษัท สระบุรีถ่านหิน จำกัด เข้าไปทำเหมืองถ่านหินในพื้นที่มูตอง (Mau Taung) เขตตะนาวศรี เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีการทำเหมืองแร่ดีบุกในพื้นที่ใกล้ชายแดนไทย และการสำรวจแหล่งถ่านหินในเขตรัฐชาน อย่างไรก็ตามแร่ที่นักลงทุนไทยควรให้ความสนใจเพิ่มเติม ได้แก่ แร่ตะกั่ว สังกะสี

แมงกานีส แบริท์ ฟลูออไรท์ เป็นต้น ซึ่งอาจต้องมีการสำรวจเพิ่มเติมเพื่อหาข้อมูลที่แน่นอนด้านปริมาณ แหล่งแร่สำรองและค่าความสมบูรณ์

5.3 อุปสรรค/ข้อสังเกตบางประการเกี่ยวกับการลงทุน

1) การเมือง

สหภาพพม่าปกครองด้วยรัฐบาลทหารซึ่งไม่ได้รับการยอมรับจากประชาชนส่วนมาก ประกอบกับ มีปัญหาด้านการเมืองระหว่างประเทศอย่างต่อเนื่อง ทำให้ขาดเสถียรภาพด้านการเมืองการปกครอง

2) การเงิน

จากประมาณการปี 2004 เศรษฐกิจของประเทศพม่ามีอัตราการเติบโตติดลบ 0.5% และมีอัตราเงินเฟ้อสูงถึง 49.7% โดยภาวะเศรษฐกิจของประเทศมีความไม่มั่นคงอย่างต่อเนื่อง เช่น ในเดือนกุมภาพันธ์ 2003 วิกฤตทางด้านธนาคารกระทบกับ 20 ธนาคารในประเทศ หยุดกิจการและทำลายระบบเศรษฐกิจในเดือนกรกฎาคมและสิงหาคม 2003 สหรัฐอเมริกาบังคับให้ประกาศห้ามสินค้านำเข้าทั้งหมดจากพม่า และประกาศห้ามการจัดหาให้ในส่วนการบริการทางการเงิน ขัดขวางกิจกรรมของพม่าในการแลกเปลี่ยนกับต่างชาติ ต่อมาในเดือนมกราคม 2004 ธนาคารเอกชนขนาดใหญ่ก็มีอาการย่ำแย่ ส่งผลให้ภาคเอกชนมีช่องทางเข้าถึงระบบเครดิตจำกัดยกเว้นสัญญาที่ทำกับรัฐบาล

3) นโยบาย

ตั้งแต่ปี 1988, the State Law and Order Restoration Council (SLORC) ซึ่งเป็นรัฐบาลแห่งชาติของประเทศประกาศใช้ 'นโยบายความเป็นกลาง' และเริ่มต้นติดต่อกับประเทศอื่นอีกครั้งหนึ่ง รัฐบาลเริ่มปฏิรูปเศรษฐกิจ เพื่อพยายามที่จะแบ่งเบาวิกฤติทางเศรษฐกิจซึ่งนำความยากลำบากมาให้กับประเทศในขณะนั้น และมีการประกาศใช้การปฏิรูปด้านการตลาดโดยมีเป้าหมายเพื่อการพลิกฟื้นเศรษฐกิจ

4) ปัจจัยโครงสร้างพื้นฐาน

นอกเหนือจากการขาดแคลนปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานทั่วไปแล้ว พม่ายังขาดแคลนทางด้านข้อมูล ประกอบกับข้อมูลทางสถิติของทางการค่อนข้างล้าสมัยและไม่ถูกต้อง การประมาณการของการค้าขายกับต่างประเทศที่มีการเผยแพร่จึงน้อยกว่าความเป็นจริงมาก เนื่องจากขนาดของตลาดมืดและการค้าชายแดน ประเมินได้ประมาณหนึ่งถึงสองเท่าของเศรษฐกิจที่เป็นทางการ

5.4 ข้อได้เปรียบ-เสียเปรียบในการลงทุนเหมืองแร่ในสหภาพพม่า

การลงทุนทำเหมืองแร่ในสหภาพพม่ามีข้อได้เปรียบ-เสียเปรียบ ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

ข้อได้เปรียบ

- มีทรัพยากรแร่มากมายหลากหลายชนิด แหล่งแร่หลายชนิดมีความเหมาะสมต่อการลงทุนของนักลงทุนไทย
- รัฐบาลพม่ามีนโยบายส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ และเหมืองแร่เป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมเป้าหมาย
- เป็นประเทศที่มีพรมแดนติดต่อกับไทย การเข้าถึงแหล่งแร่โดยเฉพาะในเขตพื้นที่พรมแดนทำได้ง่ายและค่อนข้างสะดวก

- ความสัมพันธ์ระดับประเทศค่อนข้างดี
- ศาสนา วัฒนธรรมและประเพณี ใกล้เคียงกัน
- แรงงานราคาถูก

ข้อเสียเปรียบ

- รัฐเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบบ่อยครั้ง ซึ่งมีผลกระทบต่อการลงทุน นอกจากนี้กฎระเบียบของรัฐยังขาดความชัดเจนและมีปัญหาในทางปฏิบัติ
- มีข้อกำหนดด้านการเงินที่เข้มงวด เช่น ต้องเปิดบัญชีกับธนาคารที่รัฐกำหนดเท่านั้น การโอนเงินตราต้องใช้อัตราแลกเปลี่ยนที่รัฐกำหนด
- ขาดแคลนระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน โดยเฉพาะการคมนาคมขนส่ง และไฟฟ้า
- ประเทศมีชนกลุ่มน้อยที่มีอิทธิพลต่อพื้นที่มาก พื้นที่ทำเหมืองแร่บางพื้นที่อาจไม่สามารถเข้าไปดำเนินการได้ หรือหากสามารถเข้าพื้นที่ได้ก็อาจต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมจากค่าใช้จ่ายปกติ
- มาตรการป้องกันการขาดดุลการค้า ซึ่งกำหนดให้มูลค่านำเข้าต้องไม่สูงกว่ามูลค่าส่งออก โดยจะต้องขอ Import Permit ทุก shipment ที่จะนำเข้า ขณะที่สินค้าบางประเภทผลิตจำหน่ายภายในประเทศด้วย อาจส่งผลให้เกิดอุปสรรคด้านการนำเข้าวัตถุดิบสำหรับการผลิตครั้งต่อไป